

laboratóriumok részére készített fúvott üvegeket, egyszer megpróbálkozott a forrasztólángban lágyuló üvegből emberi alakot formálni és — sikerült. Keeses mozdulatú táncosnöket, sportoló alakokat, sőt egyes állatokat mintáz ő szabadon az izzó üvegből és annyi báj, naivitás és eredetiség nyilvánul ezeken a tetszetős kis műtárgyakon, hogy kényes műértők is nagy elragadtatással nézegetik és szívesen veszik is. Az e füzetünkben közölt néhány eredeti nagyságban hozott szemelvény némi fogalmat ad e kedves újdonságokról, melyek az Orsz. M. Iparművészeti Társulat kiállításában láthatók és kaphatók.

SZAKOKTATÁS

AZ ORSZ. M. KIR. IPARMŰVÉSZETI ISKOLÁBÓL. A m. kir. vall. és közoktatásügyi miniszter Stein János festőművész-tanárt a VIII., Lux Elek szobrászművész-tanárt pedig a IX. fiz. osztályba rendes tanárokká nevezte ki.

A tanári testület az iskola igazgatójává az 1929—1931. ciklusra Helbing Ferenc e. i. igazgatót újból megválasztotta. Az igazgató-tanács tagjai az 1929—1932. évekre Leszkovszky György, Muhits Sándor, Simay Imre és Weichinger Károly lesznek.

Az iskola idei tanulmányi kirándulását Velence műkinészeinek, történelmi, néprajzi nevezetességeinek megismerése céljából dr. Kovács János, az iskola titkára rendezte és vezette. A 70 tagú társaság 3 napot töltött Velencében s ez idő alatt szakszerű magyarázatok mellett Velence valamennyi nevezetességét megismerlélte. Az ifjú iparművészek mindenütt a legnagyobb előzékenységgel találkoztak s az olasz farszó vezetősége előtt Mátrai Lajos tanár tolmácsolta valamennyiük igaz háláját. A tanulmányútról Mussolini lapja, az Il Popolo D'Italia f. é. május 21-iki számában külön cikkben emlékezett meg, közölvén a kiránduló társaság csoportképét is. »Magyar tanárok és diákok Velencében« címmel a többek között így ír: »Az utóbbi napokban Velencébe érkezett számos magyar közül úgy számánál, mint jelentős kulturális fontosságánál fogva külön is említésre méltó a budapesti m. kir. iparművészeti iskola tanárainak és tanítványainak látogatása... A kedves vendégek 3 napot szenteltek a velencei grandiózus műrecek megismerésére. — Velencéből való elutazásuk előtt ki akarták fejezni hálájukat a provinciális farszó szövetség előtt mindazon előzékenységgel és kedvezményekért, amelyeket a műemlékek és múzeumok látogatásánál élveztek s átadták a sajtó hivatalfőnökének a társaság csoportképét az új Olaszország megteremtőjének, a Duce-nak dedikálva.«

KIÁLLÍTÁSOK

ORSZÁGOS IPARMŰVÉSZETI ÉS HÁZIIPARI KIÁLLÍTÁST rendez a nyár folyamán az Orsz. M. Iparművészeti Társulat a Baross Szövetség és a Baross Gábor Kör közreműködésével az Iparművészeti Múzeumban. Szokatlan dolog, hogy a kánikula perzselő napjaiban nagyobb szabású tárlatot rendezzenek a fővárosban, mert tudvalevően akkor a módosabb budapesti közönség egy része s az üdülésre szoruló hazai és külföldi fürdőzőkben, klimatikus gyógyhelyeken vagy falun pihennek vagy keresnek gyógyulást. Ezért ezekre alig számíthatnak a kiállítás rendezői. De viszont igaz az is, hogy ebben az időben nagymértékben fokozódik az idegenforgalom. A Szent István napra mindig sokezer vidéki ember rándul fel a fővárosba és július—augusztus hónapokban nagy látogatottságú nemzetközi kongresszusok lesznek Budapesten s illő dolog, hogy ezeknek is mutassunk friss látványokat. Külföldi ember pedig elsősorban olyant akar itt látni, ami jellemző magyar, amit így másutt nem talál. Ezért rendezik kísérletképpen ezen a nyáron, július 15-től szeptember hó közepéig a tervezett kiállítást, amelyen — eltekintve a lakásberendező ipartól — iparművészetünk újabb alkotásainak színe-javát, főképpen pedig művészi vonatkozású háziiparunknak gondosan megválogatott, a jóízű és az elkészítés szempontjából egyaránt kifogástalan példáit mutatják be. Ekkor állítja ki a társulat az idegenforgalmi emléktárgyakra hirdetett pályázata nyomán eddig elkészült apróbb dísz- és használati tárgyakkal hosszú sorát is. A kiállításnak oktató célzata is van. Háziiparunkat ugyanis káros befolyások az utóbbi években sok helyen lezüllesztették és kevesen ismerik a magyar háziiparnak nemes hagyományokon fejlődött, valóban jó és a nemzeties izlést méltón képviselő munkáit. Ennek a szigorúan megválogatott teljes sorozatának bemutatásával és az elfajultaknak feltétlen mellőzésével akarják a kiállítás rendezői egyrészt a közönséget felvilágosítani, másrészt pedig a háziiparosokra irányítóan hatni. Előre hívjuk fel t. olvasóink figyelmét a nagyon érdekesnek ígérkező nagyobb szabású kiállításra és melegen ajánljuk annak megtekintését.

A LAKÁSBERENDEZÉSI KIÁLLÍTÁS, melyet az Orsz. M. Iparművészeti Társulat az IOKSz-szal közösen rendezett, már csak rövid ideig látható a Társulat Andrassy-úti helyiségeiben. A bútorok — rendeltetésüknek megfelelően — ma-holnap magánlakásokba kerülnek és helyüket ismét a kiállítás miatt kiszorult vitrinek foglalják el, melyeket a Társulat az időközben gyűjtött vagy megrendelt újabb iparművészeti tárgyakkal tölt meg. A Társulat a kiállítással elérte célját: meg akarta mutatni és bizonyítani, hogy a mai ember ottho-

nába sokkal inkább illik az olyan bútor, melyet nem halmoztak el a szokványos barokk faragványokkal és az arra nem való fölösleges architektonikus részekkel, tehát a síma, könnyen tisztán tartható és a bútor által elfoglalt térfogatnak minden köbcentiméterét használható berendezés. Ez a hivalkodás nélkül, nemes egyszerűség, ha jól megválogatott anyaggal és kifogástalan munkával jár, sokkal előkelőbb hat, mint a szertelenül díszített munkák. Ha igaz, hogy az otthon tágabb öltözet az embernek és ha áll az, hogy az elegáns ember rendes ruházata sohasem hivalkodó, túldíszes, hanem legjobb minőségű és kerül minden fölösleges díszet, akkor a »tágabb öltözetének« is ilyennek kellene lennie.

A MŰVÉSZETEK BARCELÓNÁBAN. Megemlékeztünk már róla, hogy milyen nagyarányú lesz az egyes európai nemzetek részvétele a barcelónai kiállításon, ahol művészeti versenyre kelnek egymással a különféle nemzetek. Ha a kiállítás bezárul, akkor minden nemzet pavillonjából a legszebb képet elviszik egy városi képkiallításra, amely így valóban reprezentáló jellegű lesz. Talán minden nemzet ott lesz művészete legjobb újkori termékeivel Barcelónában, csak — Németország fog elmaradni. Pedig ott is erősen készülődtek már a művészkörök a bemutatkozásra. Úgy volt, hogy a Werkbund végzi a német csoport szervezési munkáit. Most az egész tervet el kellett ejteni, mert a bírodalmi gyűlés nem szavazta meg a szükséges költségeket. A német iparművészet egyik ága azonban így is képviselve lesz. Éspedig a német könyvművészet, melynek vezetői már el is küldték a legszebb könyveket a kiállításra. Érdekes, hogy a német könyvnyomtató-ipar ezen a nyáron Spanyolország egy másik városában is szerepel. Sevillában nagy Ibero-amerikai kiállítás nyílt meg. A német könyvnyomtatók egy külön kis nyomtatóműhelyt építettek ezen a kiállításon, melyen éppen úgy kéziszajton és tolható papálcákkal dolgoznak, mint valaha Gutenberg mainzi műhelyében cselekedtek. Még a nyomtatók jelmezei is korhűek. Itt említjük meg azt is, hogy a barcelónai kiállításon a jugoszlávok is részt vesznek egy külön művészi pavillonban, melynek belső berendezőmunkáit a Zagrebban székelő «Djelo» iparművészeti egyesület végezte.

MŰVÉSZET A VEVŐK SZOLGÁLATÁBAN. A németek újabb kiállításai rendezésénél azt a helyes elvet követik, hogy vonzó és jellemző címmel hívják fel rá a figyelmet. Az Ala hirdetővállalat nemrég egy Klinger-kiállítást rendezett a fenti címen. Mindazt a sok szép hirdetőgrafikát bemutatták, amit Klinger az utolsó negyedszázadban készített s amivel nevét kivált Amerikában ismertté tette. Mikor a világháború véget ért, úgyszólván az első hajóval kivitte őt a Fisher-autókarosszéria vállalat, amely akkor óriási mértékben óhajtott üzemét fokozni. Ma már nemesak

ő maga, hanem tanítványai (Willrab, Freye és Cosl) is egy sajátos, pikáns vonalvezetésű, bécsi reklámstílust képviselnek, amely kitűnő vevőtoborzónak bizonyult.

SZÉP EMBER A MODERN MŰVÉSZETBEN. A darmstadti Mathildenhöhe, ez az egykor annyira nevezetes művésztelep újra hallat magáról. Nemzetközi képkiallítást rendez a fenti címen. Franciaországtól Romániáig minden nemzet képviselve lesz ott, csak mi nem. Hogy az összehasonlítás tanulságai is kéznél legyenek, a régi «szép emberek» sorozatát fényképeken fogják felvonultatni, kezdve — a kőkorbéli Venusnak Willendorfban talált ábrázolásától.

IPARMŰVÉSZET GRÁCBAN. Az osztrák Werkbund a közelmúltban lakáshereberendezési kiállítást rendezett Grácban, helyesebben ottani főlkjának tevékenységét mutatta be. A kiállításnak akkora sikere volt, hogy hetekig csak úgy özönlött oda a publikum. A mi számunkra ez a kiállítás azért nagyon tanulságos, mert azt mutatja, hogy az osztrákoknál nem szorítkozik az iparművészet egyetlen nagyvárosra, mint minálunk. De a gráci kiállítás sikerének igazi oka az, hogy nem egy kiállítóhelyiség megszokott keretei között rendezték. Egy mostanában felépült villa öt szép napos szobáját használták fel kertestől, mindenestől arra, hogy a modern élet kényelmes szépségeit megmutassák. Hat különböző architektus munkája olvadt itt egybe dícséretes harmóniában. Hol az a magyar építető, aki az ilyesmire alkalmat szolgáltatna művészeinknek?

OROSZOK ZÜRICHBEN. A szovjetnek van egy nagyon fontos hivatalos szerve, amely a külfölddel való kulturális kapcsolatokat szolgálja. Ennek a rendezésében nemrég a zürichi iparművészeti múzeumban kiállítás nyílt meg orosz iparművészek munkáiból. Természetesen olyan ágakban mutatkoztak be, amelyekben erőseknek érzik magukat. A «szovjetgrafika» volt a kiállítás gyűjtőcíme. Egy teremben esupa gyermek-képeskönyvet mutattak be forradalmi képek tömegével. Egy másik teremben a konstruktív színpad modelljei voltak láthatók. Azután az új orosz építő-ízlés rémségeiből mutattak be riasztó példákat, míg az utolsó kiállító-helyiséget fotoművészeti kísérletekkel népesítették be. A nyugodt ítéletű svájciak körében a kiállítás nem keltett nagyobb emóciókat.

A KÉP A TÉRBEN. Ezt a vonzó címet adták annak a kiállításnak, melyet a bécsi iparművészeti múzeum helyiségében rendeztek az osztrák művésznők. Festőnők, szobrásznők és iparművésznők együttesen. Ez rövid idő óta már a második kiállítás Bécsben, melyen az iparművészet nem elszigetelten, hanem a többi művészeti ággal karöltve jelenik meg. Ez annyira természetes valami, hogy egykor majd esodálkozni fog-

nak rajtunk, amiért ezt nem találtuk ki hamarabb. Dehát a «grand art» babonái, holmi művész-göggök, meg apró féltékenységek távoltartották egymástól az egymásra utaltakat. Most, úgy tetszik, a közös gondok és a közös harc a publikum meghódításáért összebíbfúzi a művészeket. Talán idővel egy egészséges nagyvonalúság is ki fog alakulni abból, ha gyakran jelenik meg a kép és a szobor a «térben».

KIÁLLÍTÁS BUKARESTBEN. A román vezetőkörökben egy Bukarestben rendezendő iparművészeti kiállítás eszméjével foglalkoznak. A kiállítás november 5-én nyílik meg egy állami épületben és december 15-én zárul. Külföldi iparművészek is résztvesznek rajta.

PÁLYÁZATOK

NEMZETKÖZI IPARMŰVÉSZETI PÁLYÁZATOT hirdet a Thonet-Mundus konzern olyan új bútormodellekre, amelyek a fahajlítási technika teljes vagy részleges alkalmazásával gyárthatók. A kifizetett díjak összege 2000 dollár. A pályázati felhívás teljes szövegét e számunk hirdetésli rovatában közöljük.

POZSONY VÁROSRENDEZÉSI PÁLYÁZATA. Pozsony városa nemzetközi pályázatot írt ki a város teljes beépítésének és a kikötő vasúthálózatának terveire. A pályázat ez év október 31-én jár le. Tíz díjat irányoztak elő, melyek közül a legmagasabb 25.000 cseh korona.

SZALÁMIPLAKÁT-TERVET akar Plek Márk, szegedi szalámigyáros pályázat révén beszerezni és 600, 400, 200 és két 100 pengős pályadíjakat tűzött ki a pályázók buzdítására. — A pályázat június hó 20-án jár le és öttagú bírálóbizottság dönti el. Ebben a pályázatot hirdető gyárat egy tag, az Orsz. M. Iparművészeti Társulatot két tag fogja képviselni s tagként szerepel még Teles Ede szobrászművész és Soós Aladár műépítész.

MUZEÁLIS ÜGYEK

KELETI MŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁS.* Az a nagy érdeklődés, amely újabban a keleti művészetek iránt megnyilvánult, arra indította a Magyar Gyűjtők és Művészetkedvelők Egyesületét, hogy kiállítás keretében mutassa be Kelet műkinésit és pedig Törökország, Perzsia, India, Kína és Japán művészetét. Ezt az anyagot eddig inkább a külföldi múzeumok gyűjteményeiben tanulmányozhattuk; újab-

* A kiállítás megtekinthető június végéig naponként 9-től 12-ig és d. u. 3-6-ig.

ban viszont a magángyűjtemények is gazdag anyagot szolgáltatnak. Ezt bizonyítja az Iparművészeti Múzeumban látható keleti Művészeti Kiállítás, amelyben 66 gyűjtőtől mintegy 1000 darab tárgy van kiállítva. Kár, hogy a legközelebbi Törökország aránylag kevés műtárggyal van képviselve, mert a török fajánszokon, hímzéseken és fegyvereken látható díszítő motívumok éppen a törököknek 150 éves ittartózkodása révén a mi iparművészetünkben is bőséges alkalmazást találtak (így pl. a tulipán, a rózsza, a jácint, a szegfű). Néhány szép, régebben rodoszinak nevezett, az újabb kutatások nyomán niceai eredetűnek mondható díszítél pompásan egyesíti ezeket a díszítő elemeket. Még néhány esempe, fémtárgy, szövet és könyvtábla egészíti ki a török csoportot.

Az utolsó évtizedekben Perzsiában, Szíriában, Egyiptomban az agyagiparnak olyan esodás színészű és rajzú termékei kerültek a régi romvárosokból napvilágra, hogy azok a keleti színhatások kedvelőinek kívánatos esemegéül kínálkoztak. Elsősorban London és Párizs őrmény származású régiségkereskedői hozták ezeket a középkori vázákat, korsókat, tálakat Európába. Közöttük fémfényű mázzal díszített, vagy pedig a föld vegylhatása következtében a római üvegek fényére emlékeztető, irizáló mázú példányokat találunk, vagy sötét arabeszkes, vagy karcolt (sgraffittós) díszítéssel. A XIII. században elpusztult Raghes, Rakka és Szultanabad voltak e művészet főhelyei. A XVII. században Perzsiában a kínai kék-fehér porcellánokat fajánszóból nem egyszer oly híven utánozzák, hogy még a kínai minta jegyét is lemásolták (pl. a 110. sz. palaek váza). A perzsa bársonyok különösen a velencei bársonyokkal tartanak rokonságot. A perzsa koránkötések finom arabeszkes, nem egyszer kínai hatásról tanuskodó rajza, a lakkdíszű kötések finom színhatása és a kéziratos könyvek miniatűr illusztrációi kis, de válogatott csoporttal vannak képviselve.

India és a rokonterületek főleg Buddha- és Isten-szobrokkal szerepelnek. A mintázás klasszikus egyszerűségét figyelhetjük meg egy több darabból álló, szíami Buddha-fej sorozaton.

Kína sokoldalú művészete a leggazdagabb csoportja a kiállításnak. Láthatunk kőszobrokat, kis júde- és hegyikristály-tárgyakat, a kínai kerámika fejlődését feltűntető tanulságos sorozatot (I—XVIII. sz.-ból), a fafaragás monumentális emlékeit, a esodás finomságú selyemhímzés, a gobelinszövés utolérhetetlen példáit és a kínai szőnyegszövés jellegzetes rajzú alkotásait. A festészet nekünk szinte érthetetlen finomságú és hangulatos alkotásai méltóan sorakoznak a szobrászat és iparművészet előbb felsorolt csoportjaihoz. A rekeszománc évszázados technikáját feltűntető darabok és a kantoni zománc néven ismert XVIII. sz.-i festett zománcedények a fémtárgyak csoportjába tartoznak.

A japáni művészet a kínai formák túlfinomult ismétléséből keletkezett, de természetesen nemzeti szellemben átalakítva.

A kiállítás anyagába felvétellett a nem szorosan keleti eredetű, de azért Kelet hatása alatt keletkezett spanyol-mór kerámika és a mértani díszítésű középázsiai (Boechara, Yomud, Besir) sötét színhatású szőnyegeknek érdekes csoportja.

A Kelet műkineselt élénk varázsló gazdag kiállítását az egyesület páratlan áldozatkészségéből hét nyomtatott füve terjedő és 39 táblán, 160 képpel illusztrált leírólajstrom magyarázza.

Csányi Károly.

SZAKIRODALOM

GRÓH ISTVÁN: Új magyar díszítések. Tündérujjak kiadása. Budapest, 1929. Ára 70.— P. A. M. kir. Iparművészeti Iskola volt igazgatója és sok éven át a síkdíszítményes tervezésnek, majd pedig a textilosztályának tanára, ez utóbbi munkakörének elért legszebb eredményeit dús bokkrétába kötötte és adta át a köznek. Színeiben fogant 170 eredeti díszítményt, melyek mindegyike egy-egy finom vonal- és színekkeltemény, válogatott ki és mutat be 24 nagy lapon tanítványainak legjobb, legsikerültebb terveiből. Magyaroknak mondja ő ezeket a esodás képzelő-erőre és ösztönösen fegyelmezett színérzékre valló díszítményeket, melyek között alig akad a magyar népművészet formanyelvére emlékeztető terv. Tudatosan mellőzte Gróh tanításában a szűrők, subák, tulipántos ládák és a népi himzések díszítéseinek ismert motívumait s e helyett a Kelet remek szőttéseinek, himzéseinek, szőnyegeknek elmélyedő tanulmányozására serkentette növendékeit. De amikor terveztek, nem kötötték őket semmiféle szigorú szabályok vagy megadott formák: szabadon esaponghatott fantáziájuk. Ez az ifjú tűz, bátorság, színimédat jellemzi és ad különös bájt a Gróh művébe sorozott terveknek. A magyar faji pompaszeretet, hevület és választékos ízlés egyaránt érvényesül a sok-sok szalagdíszítményén elterülő mintán, kör és négy-szög megoldásokon s ezért, nem pedig a sokféle fantasztikus és soha sehol nem látott, eredeti díszítmények elemeire alapítja Gróh azt az állítását, hogy a művében közölt ornamentumok magyarok. És ebben igaza is van. Mert nagyon tévednek azok, akik magyarnak hisznek és mondanak oly díszítményt, melyet a népművészet egyes alkotásain látott díszítmények motívumaiból rakosgattak össze. Mert nem a motívum, a díszítményi elem az, amely egymaga megadja valamely nemzeti vagy történelmi stílusnak jellegét. Ez sok egyébtől függ, amit szigorú szabályba foglalni nem is lehet. Annyi bizonyos, hogy a Gróh legújabb művében foglalt ornamentikának eredetiségét elvitatni nem lehet, mert egészen elüt az eddig látott vagy közkezen forgó művekben reprodukált díszítményi tervek formanyelvétől és színakkordjaitól. Örülünk, hogy a mű díszítményei terveiből vett néhány szemelvényt e számunk mellékletein közöl-

hetjük. A Tündérujjak szerkesztősége — ha nagy áldozatok árán is — elismerésre méltó áldozatkészséggel, pazar nyomdai kiállítással boesátja közzé a maga nemében páratlanul álló díszművet. Használhatóságát lényegesen megkönnyítette azzal, hogy a kisebb méretű színes tervekhez eredeti nagyságban megrajzolt vonalas részlet-, illetve munkarajzokat mellékelte.

BOSSERT, DR. H. TH.: GESCHICHTE DES KUNSTGEWERBES ALLER ZEITEN UND VÖLKER. In Verbindung mit Zahlreichen Fachgelehrten herausgegeben von —. Bd. T. Berlin, Ernst Wasmuth. 1928.

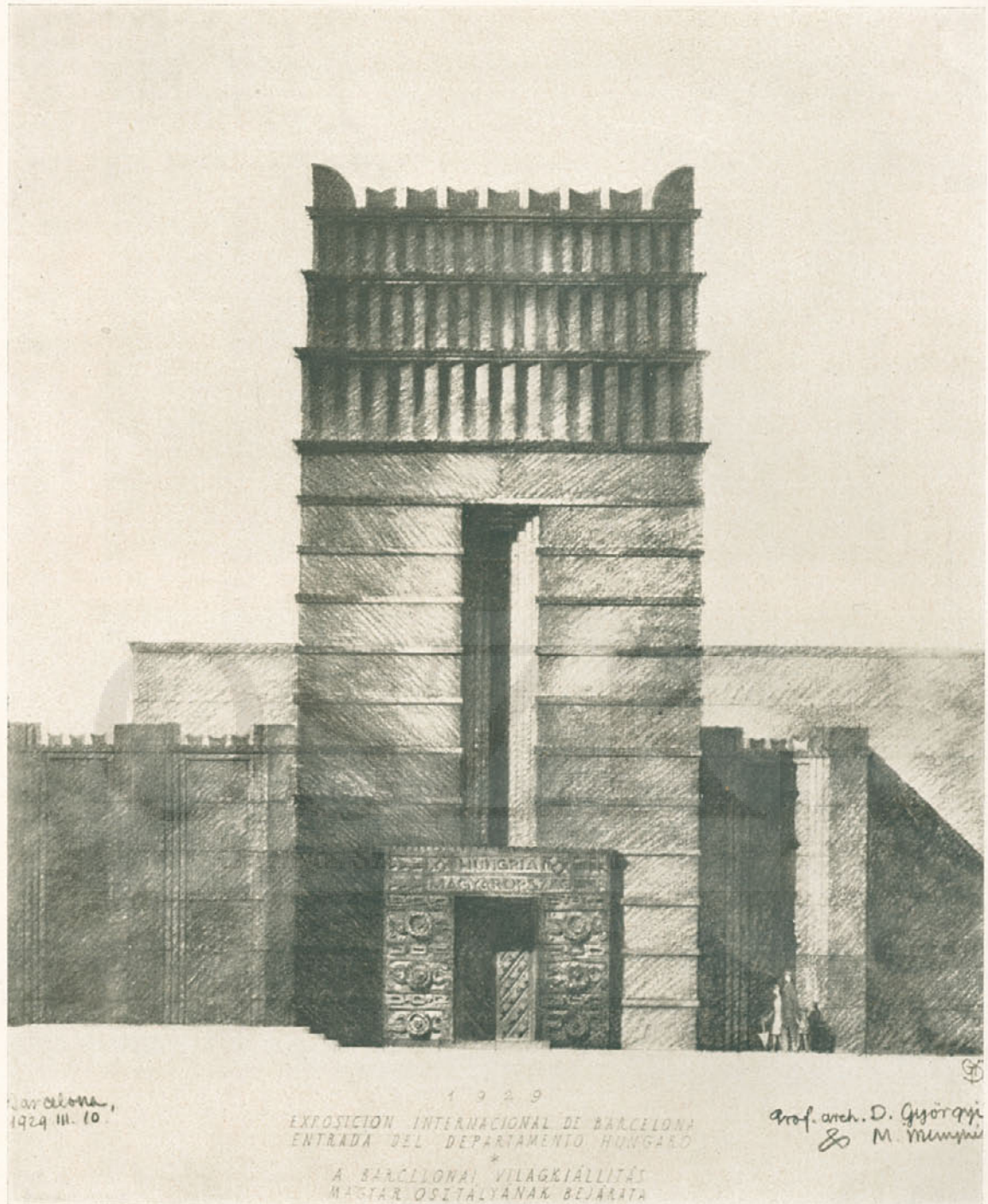
Húsz éve mult, hogy Lehnert szerkesztésében «Illustrierte Geschichte des Kunstgewerbes» című kétkötetes mű megjelent. Az azóta lefolyt idő alatt nemcsak tágult lényegesen az iparművészet különböző ágainak ismerete, hanem újabb, eddig ismeretlen anyaggal is bővült, mint a történelmi idők előtti primitív és egzotikus kultúrákkal s így a mű megjelenése nem szorul bővebb indokolásra.

A munka, mely minden idők és népek iparművészettörténetét fogja tárgyalni, hat kötetben fog megjelenni. Az első és második kötet a praehistorikus és primitív népek kultúráját — a peruit és mexikóit is ideértve — foglalja magában; a harmadik és negyedik kötet a keleti népek, az antik világ és az iszlám iparművészetét; az ötödik és a hatodik kötet az európai iparművészetet fogja tárgyalni Kr. sz.-tól 1850-ig. Ehhez később egy hetedik kötet fog esatlakozni, mely az iparművészet történetével számol be a legújabb időkig.

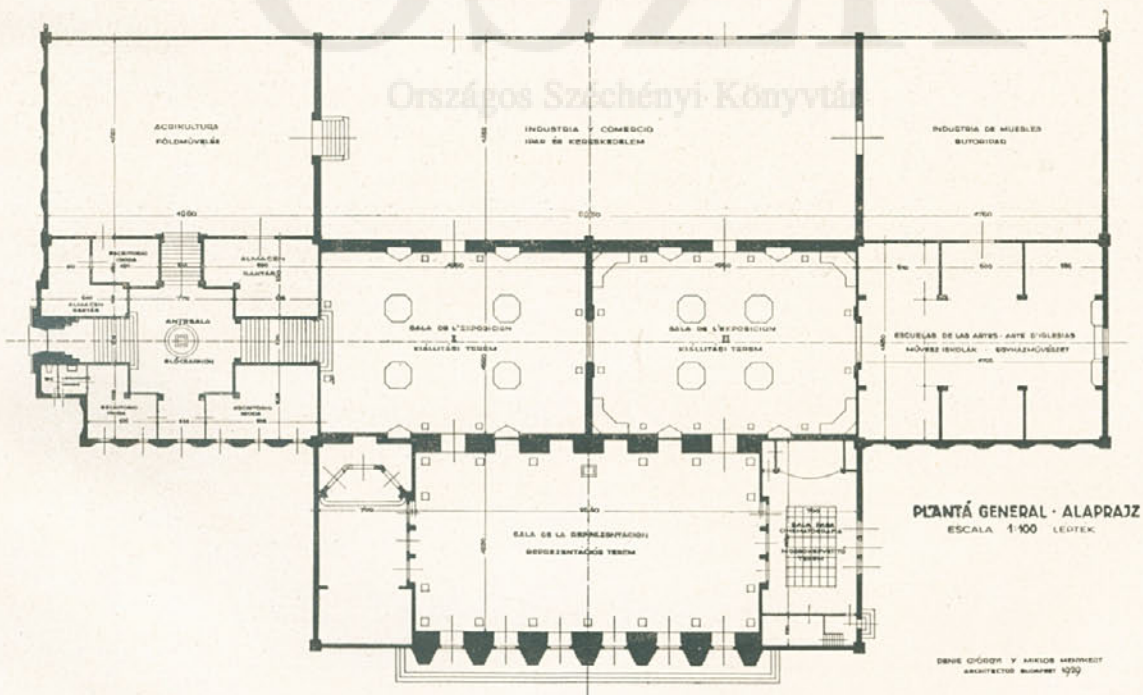
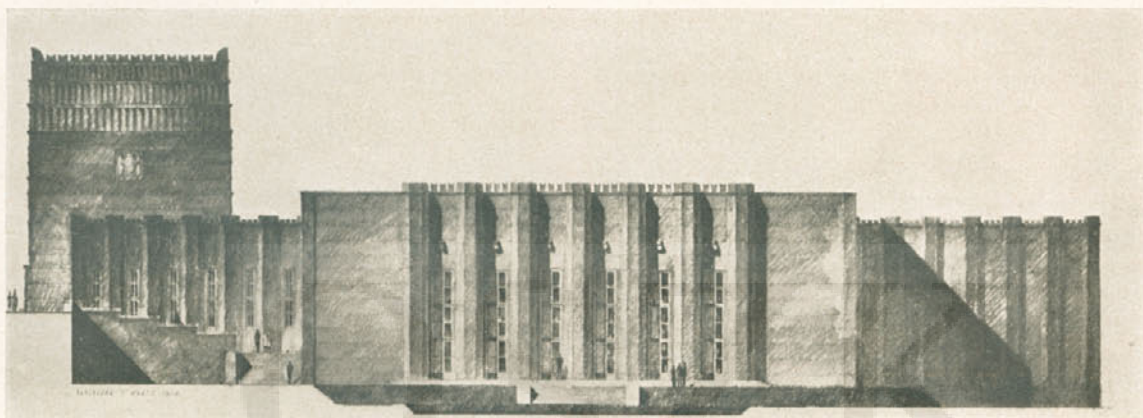
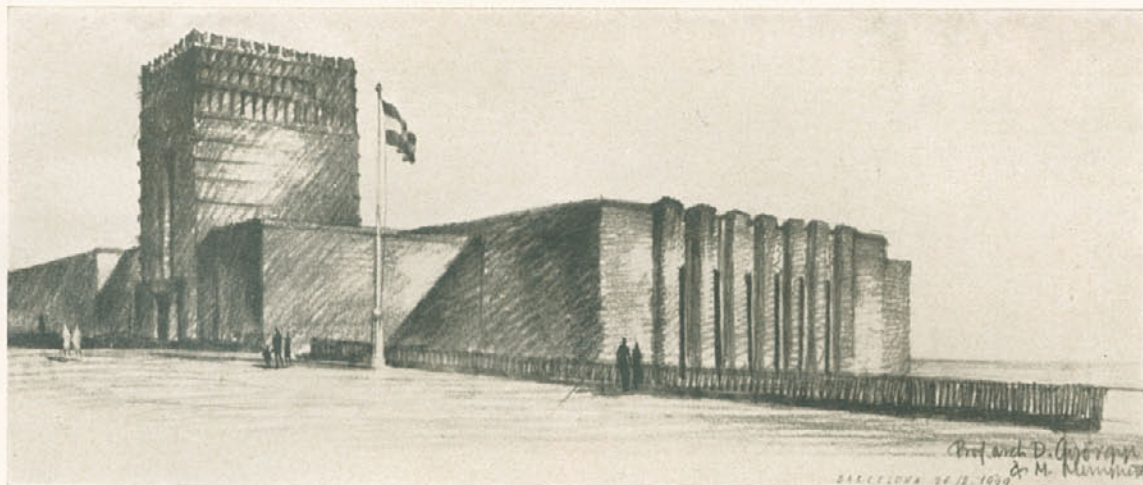
Az anyag bőségénél fogva nem volt lehetséges, hogy minden egyes vidék és periodus iparművészete tárgyalás alá kerüljön. A kiadó az egyes fejezetek megírásával kipróbált szakembereket bízott meg, kik rátermettségüket már igazolták s akik tárgyukat oly élénkséggel, oly lebilineselő módon adják elő, hogy az iparművészet oly ágai iránt is érdeklődést tudnak ébreszteni az olvasóban, melyek iránt eddig kevesebb figyelmet tanúsított. A kiadó az egyes fejezetek feldolgozóinak a belátására bízta, hogy válasszák ki azt, amit az iparművészet történetét tárgyaló műben fontosnak véltek. Miután itt az iparművészet történetéről van szó, alapul a történelmi áttekintést kellett irányadónak venni és az egyes anyagok és technikák történetére csak közvetve lehetett gondolni. A történelmet nélkülöző népeknél a technika és az anyag szerinti előadás volt a célravezetőbb. A történelmi szempont mellett az esztétika, technikai és etnológiai szempontokra is figyelemmel kellett lenni. Dacára annak, hogy az egyes fejezetek más és más írótól származnak s így a mű nem egy szerző munkája, de azért magasabb értelemben véve sikerült az egyöntetűséget elérni, amennyiben az írók az idők szellemének, kívánalmainak alávették magukat s oly művet alkottak, mely a különböző népek és idők iparművészetéről hűen számol be.

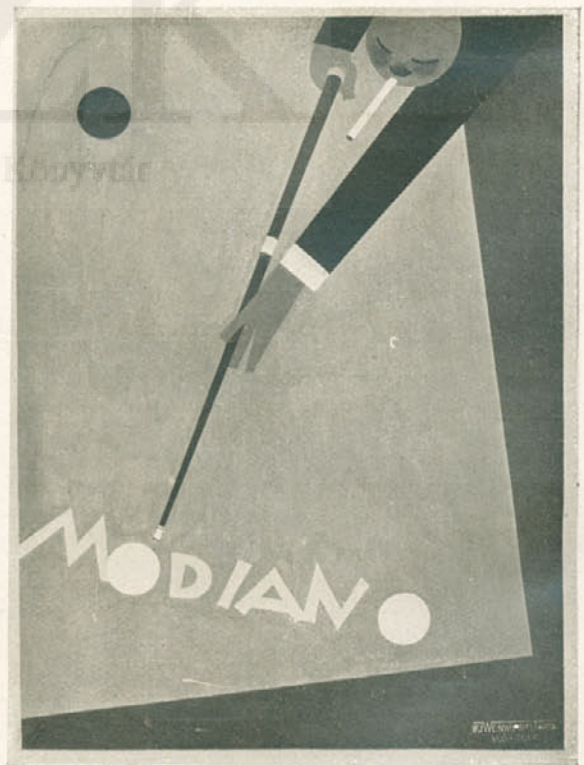
Szemelvények az idegenforgalmi emléktárgyak terveire hirdetett pályázat pályaműveiből. Varga Zoltán : Fémdoboz domborított fődele. Nagy Lászlóné: Olvasójelzők. Keresztényi Pál: Faragott kulaes és olvasójelzők. — Getriebener Deckel einer Metallschachtel. Lesezeichen. Geschmizter »Kulaes«. — Couvercle repoussé de boîte.

Györgyi Dénes és Menyhért Miklós. A barcelonai világkiállítás magyar esernökének főbejárata. — Haupteingang des ungarischen Pavillons der Barcelonaer Weltausstellung. — Portail principal du pavillon hongrois de l'exposition internationale à Barcelona.

Györgyi Dénes és Menyhért Miklós. A barcelonai világiállítás magyar esernökének látképe, oldalsó homlokzata és alaprajza. — Gesamtbild, Seitenansicht und Grundriss des ungarischen Pavillons der Barcelonaer Weltausstellung. — Vue, façade latérale et plan du pavillon hongrois à l'exposition internationale à Barcelone.

Az Est plakátkiállításából. 1, 4. Tábor János, 2. Radó György, 3. Bortnyik Sándor plakátterve. — Neue Plakate. — Nouvelles affiches.

A mű az előkészítésnél a bel- és külföldön a legmesszebbmenő támogatásban részesült: a világnak valamennyi számottevő múzeuma és intézete gyűjteményük tárgyait készségesen becsátották rendelkezésre reprodukálás céljából. Az I. kötetben a mainzi Römisch-Germanische Zentralmuseum, a stuttgarti Museum für Vaterländische Altertümer, a bécsi Naturhistorisches Museum, a zürichi Schweizerisches Landesmuseum, a kölni Wallraf-Richartz Museum, a római Villa Giulia és a Prähistorisches Museum, a hamburgi és berlini Museum für Völkerkunde szolgáltatott becses anyagot s lehetővé tették, hogy eddig még kiadatlan darabok is szerepeljenek nagyobb számban a műben.

A mű minden fejezete egyúttal forrásmunkajellelleggel bír s még a szakember is eddig előtte ismeretlen adatokra fog találni. Az egyes fejezetek végén fel vannak sorolva az irodalmi művek is, de csak a legszükségesebbekre történik hivatkozás, a folyóiratok és a kézikönyvek nincsenek felemlítve.

Ez a mű az első, mely szövegben és ábrázolásban is alapos áttekintést nyújt az iparművészet történetéről. Az érdeklődés, mely a művészetek történetében az iparművészeti alkotások iránt megnyilvánul, állandóan növekedőben van, de nemcsak a művészettörténészek, hanem mindenki, aki az iparművészet iránt érdeklődik, nagy haszonnal fogja olvasni ezt a művet, melynek minden kötete kb. 400 oldalt, 1000 ábrát és 28 külön táblát tartalmaz, melyek közül 8 színes. A képanyag kiválasztása nagy gonddal történt s nagy része most van először publikálva. Az I. kötet 1928-ban jelent meg, a II—IV. kötet 1929-ben, az V—VI. kötet 1930-ban fog megjelenni.

Sz. L.

A MODERN IPARMŰVÉSZET ÉS AZ Ő ÚTJA.
(A Wiener Werkstätte emlékkönyve.) Nehéz elmondani, hogy mennyire érdekes, mennyire újszerű, milyen nagyon mai és bécsi ez a könyv. A híres bécsi iparművészeti műhely most lett huszonöt éves. Ennek a jubileumnak estéjén még egyszer kigyúltak az öröm tüzei a legszebb bécsi parkban és színes selymekbe öltözve megjelentek a phäakok földjének legszebb tünderei. És ugyanezen alkalomra született meg ez a nagyon tarka képeskönyv. Ezüstszerű, karmazsinvörös, fekete és arany-kockák közt a huszonöt év legszebb iparművészeti alkotásai. A szó szoros értelmében egy mai amatőr emlék-albuma. Mintha egy isteni diva sokszázféle szerepből, emlékből, budoárból, ékszerből teleragasztaná egy vastag könyv lapjait s egyszersmind az érzelmes sorokat, a felejtethetetlen újságcikkek is odaillesztené alájuk, vignettának a hódításokhoz. Nyomdaművészeti remek-e ez, vagy inkább finomkodó, kacér bizsu, mint mindaz, amit ez a műhely plaera vet — döntések el mások. Aki e sorokat írta, inkább nemes meghatottsággal forgatta ezeket a lapokat. A halott nagyokra kellett gondolni, akik úgy siklottak át nesz nélkül a másvilágra, mint az egész eszászárvaros

tündöklő, vidám, gondtalan élete. Klimt, Lendeké, Peche, Zimpel, Moser, mind itt vannak azokkal a esodásan bizarr, játékosan dekoratív alkotásokkal, melyek a század elejének szeszélyes, divatos, nőiesen lány lelkéből születtek. Milliomosok, akik a műhelyt pénzelték, koldusbotra jutottak; kabarék, mint a «Fledermaus», miknek a köveit és aranyait összehordani segítettek e művészek, szemétdombra kerültek. Költők, mint a esodálatos Altenberg Péter, a tejtestvér, esöndben elvreztek. De a helyükre új milliomosok, új fazekasok és új költők léptek. Csak egy maradt meg a régiekből: Hoffmann Josef, az ízlés diktátora. Nem ártott meg neki, hogy közben építészeti főtanácsos lett. Istenucese még az sem, hogy tiszteletbeli doktorrá avatták az egyetemen. Ma is a gráciák gyermeke. Vidám kertés házaiból, ezüst gyümölcsös-tálairól, rubin-üvegeinek éles konturjaiból ma is az életművész dionizoszi hangulata száll felénk. Anyagszerűség elve, funkcionális szépség, ornamentumok korhangulata, mindez csak jelszó egy-egy divat-esztétikában. Egyedül a művészet az örökkévaló. És igazán botfűlű, aki el nem hiszi, hogy Strauss Richárd nagy muzsikus, hogy Hoffmannsthal költőnek klasszikus és az az iparművészet, melyet Hoffmann csinál 25 év óta, éppen olyan történelem Bécsben, mint még más tucatnyi alkotóművészé. Nem könyvkritika akar az lenni, amit itt írtunk. Csak emlékezés, baráti kézszorítás azoktól, akik meghatott örömmel jubilálnak a jubilálókkkal és szenvednek a szenvedővel.

N. P.

AZ IPARMŰVÉSZETI TÁRSULAT KÖRÉBŐL

AZ ORSZÁGOS MAGYAR IPARMŰVÉSZETI TÁRSULAT 1929. évi április hó 28-án az O. M. Kir. Iparművészeti Múzeumban tartotta meg XLIV. rendes évi közgyűlését.

Elnökölt Seenger Béla alelnök.

Jelen vannak: Szablya Frischauf Ferenc alelnök, Bodon Károly, Bodonyi Jenő, Czako Elemér dr., Faragó Ödön, Fischer Zsigmond, Gaul Károly, Gulden Gyula dr., Hauswirth Ödön, Helbing Ferenc, Horváth Béla, Hosszú István, Hüttl Dezső dr., Jauernik Nándor, Jungfer József, F. Kovács Erzsébet, Lakatos Artur, Mátray Lajos, Meyer Antal, Nádler Róbert, Pacher Béla dr., Szabó Rezső, Szablya János, Szalai Emil dr., Teles Ede és Vig Albert választmányi tagok és a Társulat számos tagja.

Elnökök szívesen üdvözlé a megjelenteket és megállapítja, hogy az alapszabályok rendelkezésének megfelelően a közgyűlés idejét, helyét és tárgysorozatát a meghívón a Társulat minden szavazatra jogosult tagjával már nyolc nappal ezelőtt közöltük. Egyben felkértük a naplópapokat ugyanezeknek a közlésére. Ezért, valamint, mert a Társulati tagok megfelelő számban jelen vannak,